

WINST STUREN MET VERLIESCOMPENSATIE

De post winstbelastingen in de jaarrekeningen krijgt doorgaans nauwelijks aandacht van de belegger. Maar met deze post kunnen ondernemingen de nettowinst na belastingen sturen.

TEKST: ARJAN WAAIJENBERG*

Winststuring is het bewust ingrijpen in de financiële verslaggeving om bepaalde van tevoren vastgestelde winstdoelstellingen te bereiken. Bij winststuring wordt gebruikgemaakt van de in de wet- en regelgeving geboden mogelijkheden om de financiële informatie te beïnvloeden. Dit is dus wat anders dan winstmanipulatie. Bij winstmanipulatie is sprake van frauduleuze verslaggeving, waarbij door opzettelijke onregelmatigheden gebruikers van de jaarrekening doelbewust worden misleid.

Een onderneming kan met winststuring een aantal doelstellingen beogen, te weten: verliesmaximalisatie, verliesminimalisatie, winstmaximalisatie, winstegalisatie en winstminimalisatie. Met name de mogelijkheden om verliescompensatie in de jaarrekening te verwerken, kunnen tot heel verschillende resultaten leiden.

VERLIESCOMPENSATIE SCHATTEN

Ondernemingen moeten als regel vennootschapsbelasting betalen. De vennootschapsbelasting wordt geheven over de winst van een onderneming, maar in geval van verliezen is geen vennootschapsbelasting verschuldigd.

Verliezen kunnen worden verrekend met fiscale winsten. Als het verrekenbare verlies kan worden teruggewenteld naar een voorgaand jaar, is er sprake van achterwaartse verliescompensatie. Over de winst in het voorgaande jaar is reeds vennootschapsbelasting betaald, zodat de verliescompensatie direct na het vaststellen van de belastingaangifte leidt tot een terugbetaling. Is achterwaartse verliescompensa-

tie niet mogelijk, dan kan het verlies worden verrekend met toekomstige winsten. In de huidige Nederlandse belastingwetgeving is een compensatie mogelijk met de winsten van negen volgende jaren.

Als het waarschijnlijk is dat er in de toekomst sprake zal zijn van fiscale winsten waarmee de beschikbare verliescompensatie verrekend kan worden, moet de onderneming deze verliezen tot waardering brengen in haar jaarrekening. Het waarden in de jaarrekening van verliescompensatie geschiedt door schatting van een latente belastingvordering (actieve belastinglatentie), die onder de financiële vaste activa in de balans wordt opgenomen. De huidige wet- en regelgeving vereist geen toelichting van deze schatting, waardoor er sprake is van enige subjectiviteit. Het wel of niet waarden van voorwaartse verliescompensatie kan daarmee een instrument zijn om het nettoresultaat te sturen.

Dat het niet of gedeeltelijk waarden van verliescompensatie een grote invloed heeft op het nettoresultaat, is te illustreren aan de hand van de jaarrekeningen van Bam en Hes Beheer.

VERLIES VERANDERT IN WINST

Bam maakt in de jaarrekeningen 2006 tot en met 2008 melding van 1,1 miljard euro aan fiscaal compensabele verliezen in Duitsland. Hiervoor is geen latente belastingvordering opgenomen. Anders dan Nederland kent Duitsland een onbeperkte termijn waarbinnen de verliezen kunnen worden gecompenseerd. Het was echter de vraag of Bam in Duitsland voldoende fiscale winsten zou kunnen genereren om

die verliezen te kunnen verrekenen.

Als Bam zou besluiten om activiteiten in Duitsland te liquideren, zou er een liquidatieverlies ontstaan. Tot 2007 konden alleen liquidatieverliezen van Nederlandse deelnemingen met de Nederlandse vennootschapsbelasting worden verrekend. In 2007 is de wet op de vennootschapsbelasting gewijzigd, waardoor ook buitenlandse liquidatieverliezen met de Nederlandse winst verrekend kunnen worden. Het lijkt erop dat deze wijziging Bam aan het denken heeft gezet, want in 2008 wordt het volgende vermeld in de jaarrekening:

“De Groep is in 2007 gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden om een deel van de Duitse fiscale positie op termijn tot waardering te brengen. In dit kader hebben in 2008 diverse acties plaatsgevonden, met name gericht op het afwickelen van oude projecten, huurgaranties en dergelijke. Indien en zodra de betreffende Duitse activiteiten volledig zijn beëindigd, kan de Groep aanspraak maken op verrekening in Nederland. Het is de verwachting dat dit niet eerder dan 2011 het geval zal zijn.”

Bam blijft voorzichtig en neemt in 2008 geen latente belastingvordering op, hoewel uit de toelichting is af te leiden dat er zicht is op verrekening van de fiscale verliezen, omdat de belissing tot liquidatie is genomen en mogelijk al in gang gezet. In 2009 neemt Bam voor verrekenbare verliezen een vordering op van 80 miljoen euro in verband met de in 2010 af te wikkelen liquidatie van enkele Duitse activiteiten. Het verlies voor belastingen is hiermee veranderd in een winst na belastingen.